

 NATIONAL
GEOGRAPHIC

REISGIDS

cuba

Cuba

Golf van Mexico

VERENIGDE STATEN

0 150 km

ATLANTISCHE OCEAAN

Stroat Florida

BAHAMAS

LA HABANA (HAVANA)

HABANA

San Antonio de los Baños

Bahía Honda

Colorados

San Cristóbal

Consolación del Sur

Pinar del Río

San Juan y Martínez

Nueva Gerona

La Fe

Archipiélago de los Canarreos

ISLA DE LA JUVENTUD

LA HABANA

San José de las Lajas

Guines

Surgidero de Batabanó

Matanzas

Sancti Spiritus

Cienfuegos

Playa Girón

Cienfuegos

Trinidad

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Jibacoa

Varadero

Cardenas

Jovellanos

Colon

Villa Clara

Remedios

Caibarien

Camajuaní

Placetas

Cruces

Cumanayagua

Fomento

Cabaiguán

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Archipiélago de Sabana del Rey

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

Sancti Spiritus

NATIONAL
GEOGRAPHIC REISGIDS

Cuba

NATIONAL
GEOGRAPHIC REISGIDS

Cuba

Christopher P. Baker
Foto's Pablo Corral Vega en
Cristobal Corral Vega

Inhoud

Hoe deze gids te gebruiken 6–7 Over de auteur en de fotografen 8

Cuba in regio's 59–230 Reiswijzer 231–264

Register 265–269 Illustratieverantwoording 270–271

Geschiedenis en cultuur 9

Het huidige Cuba 10–23

Eten en drinken 24–25

Geschiedenis 26–39

Het landschap 40–45

Architectuur 46–51

Kunst 52–58

Havana 59

Inleiding en kaart 60–61

Wandeling door Habana Vieja 66–68

Thema: Cubaanse sigaren 76

Thema: Santeria 88–89

Het Verre Westen 97

Inleiding en kaart 98–99

Thema: Mogotes 102–103

Thema: Tabaksteelt 106–107

Rit langs de noordkust 110

West-Cuba Noord 113

Inleiding en kaart 114–115

Thema: Che Guevara 122–123

West-Cuba-Zuid 127

Inleiding en kaart 128–129

Thema: Het koloniale erfgoed 140–141

Wandeling door koloniaal Trinidad 142–143

De lus Trinidad-Cumanayagua 148–149

Centraal-Cuba 151

Inleiding en kaart 152–153

Thema: Het rif 158–159

Wandeling door koloniaal Camagüey 162–163

Westelijke Oriente 167

Inleiding en kaart 168–169

Thema: Honkbalkoorts 172–173

Rit van Holguín naar Banes 178–179

Thema: Suikerriet 182–184

Thema: Martí: revolutionair dichter 190–191

Oostelijke Oriente 199

Inleiding en kaart 200–201

Wandeling door historisch Santiago de Cuba 206–208

Thema: Rum 212–213

Rit van Santiago de Cuba naar Marea del Portillo 218–219

Archipiélago de los Canarreos 225

Inleiding en kaart 226

Reiswijzer 231

Reisinformatie 232–237

Uw reis plannen 232–233

Vervoer naar Cuba 233

Vervoer op Cuba 233

Praktische tips 234–237

Hotels en restaurants 238–254

Winkelen 255–258

Sport en uitgaan 259–264

Beknpte woordenlijst 264

Register 265–269

Illustratieverantwoording 270–271

Pagina 1: Een vriendelijk welkom in Havana.

Pagina 2–3: Parque Martí in Cienfuegos bij zonsondergang.

Links: Zon, zand en water met koraalriffen vormen samen een van Cuba's sterke punten.

Hoe deze gids te gebruiken

Zie binnenzijde omslag achter voor de legenda bij de symbolen.

De *National Geographic Reisgids* biedt u het beste van Cuba – in tekst, beeld en plattegronden. De gids bestaat uit drie delen. Het eerste deel behandelt de geschiedenis en cultuur van Cuba. Het tweede deel bestaat uit acht hoofdstukken over Havana en de rest van Cuba.

Elk hoofdstuk begint met een inhoudsopgave, zodat u direct een overzicht hebt van wat u kunt verwachten. Ook vindt u aan het begin van elk hoofdstuk een stadsplattegrond of een kaart van het gebied met de belangrijkste bezienswaardigheden. De wandelingen die de auteur suggereert zijn

op afzonderlijke plattegronden afgedrukt. Kaderteksten geven informatie over speciale onderwerpen.

In het laatste deel, de Reiswijzer, vindt u belangrijke praktische informatie – voorbereiding, planning, vervoer, handige adressen e.d. – een overzicht van hotels en restaurants, ingedeeld per regio, en tips voor winkelen en uitgaan.

De auteur heeft de informatie zo accuraat mogelijk weergegeven, maar het is altijd verantwoordig van tevoren bepaalde gegevens, zoals openingstijden, nog even telefonisch te checken om teleurstellingen te voorkomen.

130

Kleurcode

In deze gids heeft elk hoofdstuk in de bovenhoek van de pagina een eigen kleurblokje gekregen. Die kleuren komen weer terug in de inhoudsopgave en in het overzicht hotels en restaurants (gerangschikt per hoofdstuk) in het deel **Reiswijzer**.

Museo Nacional de Bellas Artes

- Kaart p. 61, E3
- Calle Rafael, tussen Zulueta & Monserrate
- 7/863-9484
- Gesl. ma.
- €€

Toeristische informatie

Naast de beschrijving van de bezienswaardigheden vindt u in de marge allerlei praktische inlichtingen, zoals adressen, telefoonnummers, openingstijden e.d. De legenda voor de symbolen die daarin gebruikt worden, vindt u op de flap van het omslag achter. Ook wordt hier met een €-teken een indicatie van de kosten gegeven. Een € betekent dat de prijs onder de 5 euro ligt, twee €-tekens wil zeggen dat u meer dan 5 euro kwijt bent. Praktische informatie met betrekking tot minder belangrijke bezienswaardigheden is tussen haakjes in de tekst zelf vermeld.

REISWIJZER

<p style="text-align: center; background-color: #e91e63; color: white; margin: 0;">HAVANA</p> <p> CASA PARTICULAR RAFAEL CÉSPEDES €</p> <p>CALLE 12 #470, 47/49 TEL 61/23167</p> <p>Een van de betere privépen-sions op het eiland. De kamers zijn bescheiden ingericht, maar hebben alle hun eigen schone badkamer. Er is ook een televi-siekamer. De aardige gastheren hebben er geen problemen mee als groepen het hele huis huren.</p> <p></p>	<p>Stad of regio (kleur-gecodeerd)</p> <p>Naam hotel en prijs-indicatie</p> <p>Adres, telefoon en fax</p> <p>Korte beschrijving hotel</p> <p>Faciliteiten; uitleg symbolen onderaan p. 238-254</p>
<p> TOCORORO €€€€€</p> <p>CALLE 18 #302 AT AVE. 3ra, MIRAMAR TEL 7/204-2209</p> <p>Prachtig ingericht, groot criollo-Europees restaurant. Op de menukaart staan onder meer visgerechten, gegrilde lamskoteletten en sushi. Een jazzband zorgt voor de muzikale omlijsting. Eén minpunt: te duur.</p> <p> Geen ontbijt</p> <p></p>	<p>Naam restaurant en prijsindicatie</p> <p>Adres en telefoon</p> <p>Korte beschrijving restaurant</p> <p>Faciliteiten; uitleg symbolen onderaan p. 238-254</p>

Hotel- en restaurantprijzen

Een uitleg over de vermelde prijsindicatie vindt u op pagina 238.

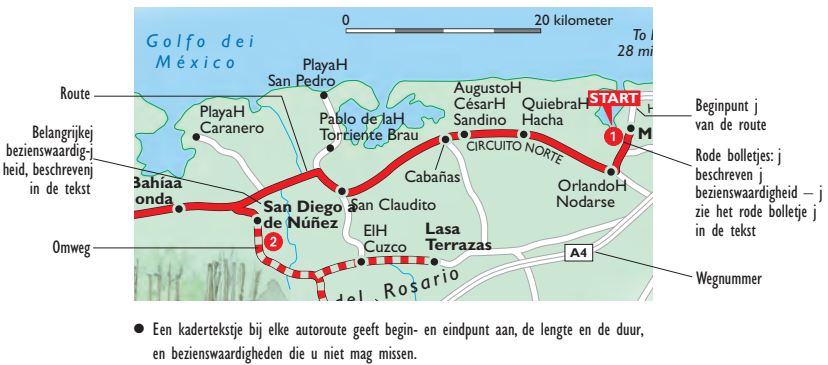
REGIOKAARTEN

WANDELINGEN

AUTOROUTES

NATIONAL GEOGRAPHIC REISGIDS

Cuba

Over de auteur en de fotografen

Na zijn studie geografie aan de Universiteit van Londen en zijn Latijns-Amerikaanse studie in Liverpool vestigde Christopher P. Baker zich in Californië en begon hij een carrière als reisjournalist, fotograaf en docent. Hij heeft verscheidene boeken over Cuba en Havana geschreven, maar ook over Jamaica, de Bahama's, de Turks & Caicos Eilanden en Californië. Hij heeft tevens de National Geographic Reisgidsen *Costa Rica* (2006) en *Panama* (2007) op zijn naam staan, alsmede het boek *Mi Moto Fidel: Motorcycling through Castro's Cuba*, een verslag van een 11.000 km lange motorreis door Cuba.

Pablo Corral Vega is samensteller van vier fotoboeken: *Bare Earth*, *Silent Landscapes: The Andes of Ecuador*, *Ecuador: From Magic to Mirror* en de National Geographic-uitgave *Andes*. Als leider van het project Discovering Ecuador heeft hij 38 fotografen uit elf landen uitgenodigd om een week lang in zijn vaderland te komen fotograferen, wat in 1994 resulteerde in een fotoboek. Pablo werkt voor *National Geographic* en andere tijdschriften en woont in Quito, Ecuador.

Cristobal Corral Vega heeft in zijn geboorteland Ecuador aan verscheidene film-documentaires meegewerkt en als fotograaf voor vele uitgaven gewerkt. Tot zijn onderwerpen behoren stierenvechten, religieuze kunst, woninginrichting en toerisme. Hij is medesamensteller van het boek *Ecuador: From Magic to Mirror* (1996) en samensteller van *Ecuador: Espacios de Luz* (1998).

Geschiedenis en cultuur

Het huidige Cuba **10–23**
Eten en drinken **24–25**
Geschiedenis **26–39**
Landschap **40–45**
Architectuur **46–51**
Kunst **52–58**

**De Cubaanse vlag heeft
dezelfde kleuren als de
Amerikaanse.**

Het huidige Cuba

CUBA, EEN EILAND VAN MAJESTUEUZE PALMEN EN EINDELOZE SUIKERRIET-velden. Een land van revolutie, van opzweepende muziek en verwarrende charme. Dit etherische, romantische en boeiende land is zwanger van mysterie en tegenstellingen. Bezoekers houden echter van Cuba's eigenzinnigheden en verbazingwekkende dualiteit, van zijn lichtvoetige sereniteit en zijn heerlijke rum en ritme, en van de levendigheid en spontaniteit van de Cubanen.

Cuba ligt slechts 150 km van de neonverlichte winkelcentra en airconditioned fastfood-restaurants van Florida, maar is er door een politieke en culturele kloof veel verder van verwijderd. Ondanks vier decennia Amerikaans-Cubaanse animositeit heeft Cuba niets van zijn romantische aantrekkingskracht verloren. Het toerisme groeit als kool.

De bezoekers laten zich op Cuba in de tijd terugwerpen. Havana, vroeger de zwoele ver-

leidster van het Caribische gebied, is nu een toneeldecor. Ooit was het een blinkende stad, nu is ze gepatineerd door de tijd en roept herinneringen op aan de jaren vijftig, toen de stad volgens Somerset Maugham 'een zonnige plaats voor duistere types' was. Cuba's oude brutaliteit is echter springlevend, zelfs in de meest afgelegen delen van de stad. Overal in Havana, zij het minder dan enkele jaren geleden, zie je hoogtepunten uit het oude Detroit:

Havana bij avond. Links Hotel Nacional, gebouwd in 1930.

koloniale architectuur bewaard gebleven.

Buiten de steden zie je een heel andere vorm van tijdloze vignetten. Koningspalmen met zilveren bladen rijzen uit boven tabaksvelden, die liefdevol bewerkt worden door *guajiros* (boeren) met strooien hoeden. Ossen ploegen de okerleurige grond of trekken karren vol suikerriet over de landwegen. Cuba is synoniem met suiker. Vrijwel overal waar je komt zie je wel ergens een suikerrietveld. Cuba's exotische, tropische schoonheid heeft veel aan dergelijke rustgevende landschappen te danken. Er zijn ook hagelwitte stranden. Die worden ompoeld door ongelooflijk blauw water, net als in een reclame voor Cubaanse rum. En er zijn bergen, waar je heerlijk kunt wandelen en vogels kunt kijken. Het is niet moeilijk te begrijpen waarom Cubanen hun eiland 'Mi cubita bella' noemen (Mijn mooie kleine Cuba).

Er is echter meer dan de clichés van de ansichtkaarten. Wat bezoekers het meest verrukt is de mogelijkheid tot avontuur, de manier waarop de Cubanen aan hun armoede plezier weten te ontfutselen en de wijze waarop ze met muziek de lucht met salsa en sensualiteit weten te vullen. Toeristen die zich beperken tot sightseeing zonder zich onder de bevolking te mengen zullen het eiland verlaten zonder de werkelijke magie van Cuba meegemaakt te hebben.

Je zou je vakantie volledig kunnen doorbrengen in Havana, met zijn musea, theaters en nachtclubs, zijn zoete rum en zijn wereldberoemde sigaren die je vers, net uit de werkplaats, kunt roken. Maar voor dans en traditionele muziek moet je in Santiago de Cuba zijn. Bij de Jardines de la Reina kun je duiken, in de lagune Ciénaga de Zapata kom je om te vissen, in de regenwouden van de Cuchillas del Toa kun je het vogelleven bekijken en wie wil wandelen moet in de Sierra del Escambray zijn. Deze hoogtepunten laten nog maar een klein deel van Cuba zien. Daarom, en om vele andere redenen, keren veel bezoekers weer naar Cuba terug.

DE CUBANEN

De Cubaanse cultuur is diep in Spaanse en Afrikaanse tradities geworteld. De 11,2 miljoen zielen tellende bevolking is zich goed bewust

corpulente Chevrolets, met chroom overladen Chryslers, en Studebakers met een grote, grijnzende grille. Met hun nostalgische voorkomen en slappe banden doen ze de songs van Elvis Presley uit dezelfde tijd herleven. Deze vierwielige slagschepen zijn een metafoor voor de toestand van het eiland, vooral de stedelijke landschappen, die vaak eerder aan klassieke ruïnes dan aan een moderne stad doen denken.

Cuba's koloniale steden – waaronder Camagüey, Remedios, Santiago de Cuba en Trinidad – zijn schathuizen van architectonische schoonheid. Je ziet er huizen uit allerlei tijden en in vele stijlen. Spaanse 18e-eeuwse kathedraal gaan er samen met Franse 19e-eeuwse rococoarchitectuur, terwijl art deco theaters uit de jaren twintig van de vorige eeuw zich tussen de koele arcades van oude *mudejar*-paleizen hebben genesteld. Gelukkig is een groot deel van Cuba's

van haar erfgoed. De Cubanen zijn zeer nationalistisch en combineren hun liefde voor traditie met een progressieve instelling. Ze zijn trots op hun karakteristieke identiteit, hun *cubanía*, waarvan een groot deel is gesmeed tijdens het socialistische experiment van Fidel Castro.

Cuba's oorspronkelijke bevolking bestond waarschijnlijk uit 300.000 inheemse inboorlingen. In de gebieden die de Spanjaarden verkenden leefden voornamelijk Taino, leden van de indiaanse Arawakstam uit Zuid-Amerika.

De meesten van hen overleden aan ziektes en de wreedheid van de 16e-eeuwse Spaanse conquistadores. Toen de Spaanse kolonisten de exploitatie van het eiland ter hand namen werden de eerste Afrikaanse slaven aangevoerd. In de loop der eeuwen zijn er zo'n 600.000 naar Cuba overgebracht. In de 18e en 19e eeuw kregen de Spanjaarden gezelschap van kooplieden, zeevaarders en ondernemers uit Europa. Deze buitenlandse groepen werden snel opgenomen in de Spaans sprekende

cultuur. Eind 18e eeuw zorgden grote groepen immigranten uit Frankrijk voor een sterke Franse invloed in de cultuur. In de 19e eeuw kwamen de Chinese contractarbeiders die zich concentreerden in Centraal-Havana. In deze periode vestigden zich ook veel Amerikanen op Cuba, terwijl omgekeerd Cubaanse emigranten naar de VS trokken. Dit was een beslissende fase in de vorming van de Cubaanse nationale identiteit omdat er Noord-Amerikaanse normen en waarden

Modebewuste Cubanen dragen geïmporteerde kleding en geven Havana's straten kleur.

werden geïntroduceerd. Toen er in 1898 een eind kwam aan het Spaanse koloniale regime werden die normen als standaard gehanteerd.

Begin 20e eeuw vestigden zich Jamaicanen in de provincies Santiago en Guatánamo. Hier kun je nog steeds Engels horen spreken. Noord-Amerikanen bleven het eiland over-

spoelen. Gedurende de eerste helft van de 20e eeuw controleerden Amerikaanse zakenlui de Cubaanse economie en drukten hun stempel op de lifestyle in Havana. Als gevolg van de revolutie van 1959 verlieten vrijwel alle buiten Cuba geboren ingezetenen het eiland – samen met tienduizenden Cubanen. Ze werden geleidelijk aan vervangen door Russen en andere Oost-Europeanen. Gemeden door de bevolking, leefden de Russen op zichzelf. Ze verlieten Cuba in de jaren negentig, waarbij ze maar

weinig herinneringen aan hun aanwezigheid achterlieten. Tegenwoordig bestaat de buitenlandse bevolking voornamelijk uit Canadese en Europese zakenmensen.

Cuba kijkt vooral naar het noorden, niet naar het oosten, waar Spanje ligt. De relatie met de VS blijft beladen met spanning, maar de Cubanen hebben niets tegen de Amerikanen zelf. Toeristen uit de VS zijn zeer welkom en worden gezien als vrienden uit een ver verleden.